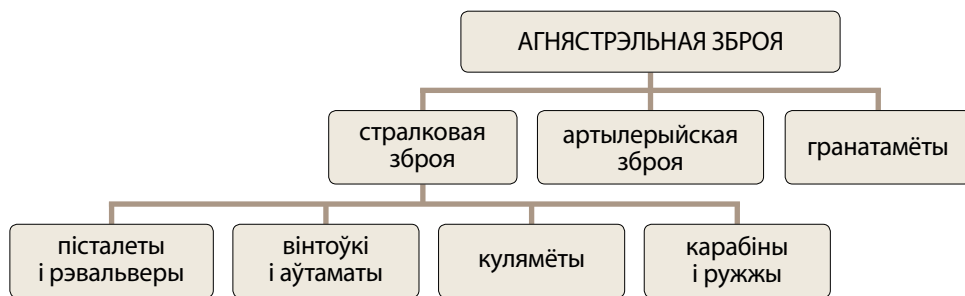

§ 28. Стралковая зброя

Якую стралковую зброю выкарыстоўвалі воіны Чырвонай Арміі ў гады Вялікай Айчыннай вайны? Якая стралковая зброя маеца на ўзбраенні мотастралковага аддзялення?

Стралковая зброя. Стралковая зброя — адзін з відаў агнястрэльнай зброі, якая ўяўляе сабой ствольную зброю, прызначаную для выкідвання кулі, шроту або карцечы сілай ціску газаў, якія ўтвараюцца пры згаранні пораху (мал. 112).

Мал. 112. Віды стралкавай зброі

Прызначэнне, тактыка-тэхнічныя характарыстыкі і агульнае ўстройства вінтоўкі ТОЗ-8. Малакаліберная вінтоўка ТОЗ-8 з’яўляецца спартыўна-масавым узорам. Яна прызначана для пачатковага абучэння стралкоў-спартсменаў, для трэніровак стралкоў-разраднікаў і масавых спаборніцтваў у цірах і на стрэльбішчах (мал. 113).

Мал. 113. Малакаліберная вінтоўка ТОЗ-8: 1 — намушнік; 2 — ствол; 3 — прыцэл; 4 — ствольная каробка; 5 — каўпачок (тыльнае вечка); 6 — шыйка ложа; 7 — ложа; 8 — прыклад; 9 — ніжняя антабка; 10 — спускавая скаба; 11 — спускавы кручок; 12 — затвор; 13 — ручка затвора; 14 — верхняя антабка; 15 — цаўё ложа

Тактыка-тэхнічныя характарыстыкі малакалібернай вінтоўкі ТОЗ-8: калібр — 5,6 мм; вага — 3,12 кг; агульная даўжыня — 111 см; даўжыня прыцэльнай лініі — каля 587 мм; пачатковая скорасць палёту кулі — каля 310 м/с; скарастрэльнасць — 10—12 стр./мін; прыцэльная далёкасць — 250 м; найбольшая далёкасць палёту кулі — ад 1200 да 1600 м; забойная сіла кулі захоўваецца на далёкасці да 800 м.

Ствол служыць для накіравання палёту кулі. Канал ствала мае чатыры нарэзы, якія ўюцца злева ўверх направа. Куля, праходзячы праз ствол, робіць каля двух абаротаў. Прамежкі паміж нарэзамі называюцца палямі, а адлегласць паміж супрацьлеглымі палямі — калібрам ствала. У задняй частцы канал ствала рассвідраваны па форме патрона. Сюды пры зарадцы ўкладваецца патрон, гэта частка называецца патроннікам. Да ствала мацуецца прыцэльная прылада.

Ствольная каробка прызначана для размяшчэння ў ёй затвора. Яе пярэдня частка цвёрда злучана са ствалом. У ствольную каробку ўмацаваны ўкладыш, які забяспечвае правільную падачу патронаў у патроннік. Знізу да ствольнай каробкі прымацаваны спускавы механізм. Задняя частка ствольнай каробкі закрываецца каўпачком (тыльным вечкам).

Спускавы механізм складаецца са спускавога кручка, пласціністай sprужыны са стойкай, вінта і восі. Спускаяя скаба служыць для прадухілення выпадковага націскання на спускавы кручок.

Затвор служыць для дасылкі патрона ў патроннік, замыкання канала ствала, ажыццяўлення стрэлу і вымання гільзы.

Прыцэльная прылада прызначана для навядзення вінтоўкі на цэль і надання ёй неабходнага вугла прыцэльвання. Яна ўключае сектарны прыцэл адкрытага тыпу і намушнік з мушкай. Адкрыты прыцэл складаецца з прыцэльнай калодкі і прыцэльнай планкі з хамуцікам.

Ложа прызначана для злучэння ўсіх частак вінтоўкі і зручнасці стральбы. Яна мае прыклад, шыйку і цаўё.

Прызначэнне, тактыка-тэхнічныя характарыстыкі і агульнае ўстройства вінтоўкі ІЖ-38. Вінтоўка пнеўматычная стандартная ІЖ-38 прызначана для першапачатковага навучання стральбе (мал. 114).

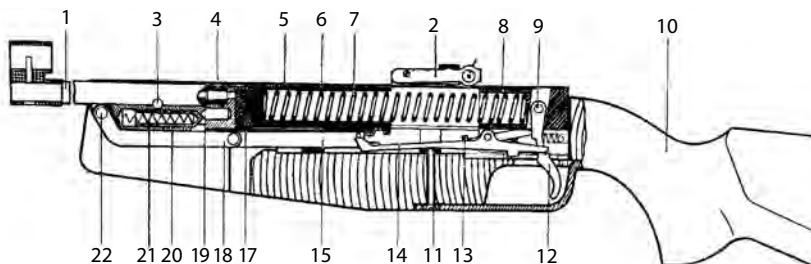
Пры эксплуатацыі вінтоўкі прымяняюцца свінцовыя

Мал. 114. Вінтоўка ІЖ-38

кулі тыпу «ДЦ» або іншыя калібру 4,5 мм, прызначаныя для выкарыстання ў пнеўматычнай зброі пры тэмпературы навакольнага асяроддзя ад 272 °К (–1 °С) да 323 °К (+5 °С).

Устройства і прынцып работы

Мал. 115. Пнеўматычная вінтоўка ІЖ-38: 1 — ствол; 2 — прыцэл; 3 — вась ствала; 4 — пракладка ствала; 5 — ствольная каробка; 6 — поршань; 7 — баявая sprужына; 8 — калодка спускавага механізма; 9 — штыфт калодкі; 10 — ложка; 11 — задні вінт ложки; 12 — спускавы кручок; 13 — шаптала; 14 — рычаг блакіроўкі; 15 — рычаг узвядзення; 17 — манжэта; 18 — шарнір; 19 — клін; 20 — рыгель; 21 — sprужына рыгеля; 22 — вась шарніра

Тактыка-тэхнічныя характарыстыкі пнеўматычнай вінтоўкі ІЖ-38: калібр — 4,5 мм; даўжыня ствала — 450 мм; даўжыня вінтоўкі — 1050 мм; сіла спуску — 20—30 (2,0—3,0) Н (кгс); маса вінтоўкі — 2,8 кг.

Выштурхоўванне кулі з канала ствала ажыццяўляецца за кошт сціснутага паветра, што ўтвараецца ў выніку руху поршня з вялікай хуткасцю ў цыліндры пад уздзеяннем sprужыны.

Канструкцыя прыцэлу дазваляе весці карэкціроўку стральбы па вертыкалі і гарызанталі рэгулявальнымі вінтамі. Па гарызанталі магчыма і грубая рэгуляроўка за кошт перамяшчэння асновы цэліку адносна рамкі.

Канструкцыя вінтоўкі забяспечвае пастаноўку аптычнага прыцэлу.

Наяўны механізм блакіроўкі гарантуе бяспечнае абыходжанне з вінтоўкай.

5,45-мм аўтамат Калашнікава АК-74. 5,45-мм аўтамат Калашнікава з’яўляецца індывідуальнай зброяй (мал. 116). Ён прызначаны для знішчэння жывой сілы і паражэння агнявых сродкаў праціўніка. Для знішчэння праціўніка ў рукапашным баі да аўтамата далучаецца штык-нож. Для стральбы прымяняюцца патроны са звычайнымі кулямі (са стальным стрыжнем ПС) і трасіруючымі кулямі (Т). З аўта-

мата вядзецца аўтаматычны і адзіночны агонь. Аўтаматычны агонь з'яўляецца асноўным відам агню: ён вядзецца кароткімі (да 5 стрэлаў) і доўгімі (да 10 стрэлаў) чэргамі і бесперапынна.

Мал. 116. 5,45-мм аўтамат Калашнікава АК-74

Тэхнічная характарыстыка аўтамата Калашнікава

Тактыка-тэхнічная характарыстыка	Параметры
Калібр, мм	5,45
Прыцэльная далёкасць, м	1000
Рэальны агонь, м	
— па наземных цэлях	да 500
— па паветраных цэлях	да 500
Сканцэнтраваны агонь, м	да 1000
Далёкасць прамога стрэлу па:	
— грудной фігуры, м	440
— па бягучай фігуры, м	625
Тэмп стральбы (тэхн. скарастрэльна.) (стр./мін)	каля 600
Баявая скарастрэльнасць (стр./мін):	
— чэргамі	да 100
— адзіночным	да 40
Вага (без штык-нажа, з магазінам на 30 патр.), кг	3,6
Пачатковая скорасць кулі, м/с	900
Ёмістасць магазіна, патр.	30
Вага магазіна, г	230
Вага штык-нажа з ножнамі, г	490
Даўжыня аўтамата, мм	1089
Далёкасць забойнага дзеяння кулі, м	1350
Гранічная далёкасць палёту кулі, м	3150

Аўтамат АК-74 складаецца з наступных асноўных частак і механізмаў:

1) ствала са ствольнай каробкай, прыцэльнай прыладай, прыкладам і пісталетнай ручкай;

2) вечка ствольнай каробкі;

3) затворнай рамы з газавым поршнем;

- 4) затвора;
- 5) зваротнага механізма;
- 6) газавай трубка са ствольнай накладкай;
- 7) ударна-спускавага механізма;
- 8) цаўя;
- 9) магазіна.

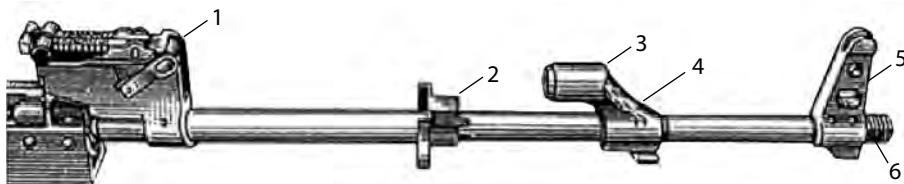
Акрамя таго, у аўтамата маецца дульны тормаз-кампенсатар і штык-нож (мал. 117).

У камплект аўтамата АК-74 уваходзяць: сумка для магазінаў; рэмень для пераноскі аўтамата, тры магазіны і прыналежнасць (начынне): шомпал, працірка, ёршык, адвёртка, выбівачка, пенал, маслёнка, чатыры абоймы, пераходнік.

Мал. 117. Тормаз-кампенсатар (злева) і штык-нож (справа)

Прызначэнне частак і механізмаў АК-74. Ствол (мал. 118) служыць для надання напрамку палёту кулі. Унутры ствол мае канал з чатырма нарэзамі, якія ўюцца злева ўверх направа. Нарэзы служаць для надання кулі вярчальнага руху.

Мал. 118. Ствол: 1 — калодка прыцэлу; 2 — злучальная муфта; 3 — газавая камера; 4 — газаадводная адтуліна; 5 — аснова мушкі; 6 — разьба

Звонку ствол мае аснову мушкі з разьбой для навінчвання дульнага тормаз-кампенсатара і ўтулкі для стральбы халастымі патронамі, газаадводную адтуліну, газавую камеру, злучальную муфту, калодку прыцэлу і на казённым зрэзе выраз для зачэпа выкідальніка.

Дульны тормаз-кампенсатар служыць для павышэння кучнасці бою і змяншэння энергіі аддачы. Ён мае дзве камеры: пераднюю і заднюю (з круглай адтулінай у іх для вылету кулі).

Ствольная каробка прызначана для таго, каб злучаць часткі і механізмы аўтамата, закрываць канал ствала затвора і замыкаць затвор. У ствольнай каробцы змяшчаецца ўдарна-спускавы механізм. Зверху каробка закрываецца вечкам.

Вечка ствольнай каробкі засцерагае ад забруджвання часткі і механізмы, змешчаныя ў ствольнай каробцы.

Прыцэльная прылада служыць для наводзення аўтамата на цэль пры стральбе на розныя адлегласці і складаецца з прыцэлу і мушкі. Прыцэл уключае калодку, пласціністую спружыну, прыцэльную планку і хамуцік. На прыцэльнай планцы нанесена шкала з дзяленнямі ад 1 да 10 і літарай «П». Лічбы шкалы абазначаюць адпаведную далёкасць стральбы ў сотнях метраў, а літара «П» — пастаянную ўстаноўку прыцэла, адпаведную прыцэлу 4. Мушка ўкручана ў палазок, які замацоўваецца ў аснове мушкі.

Прыклад і пісталетная ручка забяспечваюць зручнасць пры стральбе.

Затворная рама з газавым поршнем прызначана для прывядзення ў дзеянне затвора і ўдарна-спускавага механізма.

Затвор служыць для таго, каб дасылаць патрон у патроннік, закрываць канал ствала, разбіваць капсуль і вымаць з патронніка гільзу (патрон).

Зваротны механізм прызначаны для вяртання затворнай рамы з затвора у перадняе становішча.

Газавая трубка са ствольнай накладкай накіроўвае рух газавага поршня і засцерагае рукі аўтаматчыка ад апёкаў пры стральбе.

З дапамогай **ударна-спускавага механізма** курок спускаюць з баявога ўзвода ці з узвода аўтаспуску, наносяць удар па ўдарніку, забяспечваюць вядзенне аўтаматычнага або адзіночнага агню, спыняюць стральбу. Акрамя таго, ён прызначаны для прадухілення стрэлаў пры незамякнутым затворы і для пастаноўкі аўтамата на засцерагальнік.

Цаўё служыць для зручнасці дзеянняў з аўтаматам і для засцярогі рук аўтаматчыка ад апёкаў.

Магазін прызначаны для змяшчэння патронаў і падачы іх у ствольную каробку.

Штык-нож далучаецца да аўтамата для паражэння праціўніка ў баі, а таксама можа выкарыстоўвацца ў якасці нажа, пілы (для распілоўкі металу) і нажніц (для рэзкі дроту). Для нашэння штык-нажа на паясным рэмені служаць ножны. Пры неабходнасці яны выкарыстоўваюцца разам са штык-нажом для рэзкі дроту.

Чыстка і змазка аўтамата. Аўтамат неабходна заўсёды трымаць чыстым, поўнасю спраўным і ў пастаяннай гатоўнасці да баявога прымянення.

Чыстка аўтамата ажыццяўляецца: пры падрыхтоўцы да стральбы, пасля стральбы, пасля заняткаў у полі, у баявых абставінах і на працяглых вучэннях штодзённа ў перыяд зацішша бою і ў час перапынкаў у вучэннях. Калі аўтамат не прымяняўся, яго чыстка выконваецца не радзей чым адзін раз на тыдзень. Чыстка і змазка аўтамата ажыццяўляюцца пад кіраўніцтвам непасрэднага камандзіра (мал. 119).

Пры чыстцы аўтамата выкарыстоўваюцца прылады аўтамата і драўляныя палачкі. Для чысткі і змазкі аўтамата прымяняюцца вадкая ружэйная змазка (пры тэмпературы паветра ад $+5$ да -50 °C), ружэйная змазка (пры тэмпературы паветра вышэй за $+5$ °C), раствор чысткі ствалоў (РЧС), ануча або папера КВ-22 і пакулле (толькі для чысткі канала ствала).

Мал. 119. Асноўныя аперацыі пры чыстцы і змазцы аўтамата

Пра заканчэнне чысткі аўтамата салдат дакладвае камандзіру адзялення і з яго дазволу выконвае змазку і зборку аўтамата. Пасля зборкі аўтамата правяраецца работа яго частак і механізмаў.

Затрымкі пры стральбе з 5,45-мм АК-74 і спосабы іх ліквідацыі

Затрымкі і іх характарыстыка	Прычыны затрымак	Спосабы ліквідацыі
Непадача патрона: затвор у пярэднім становішчы, але стрэлу не адбылося — у патронніку няма патрона	1. Забруджванне або няспраўнасць магазіна. 2. Няспраўная зашчапка магазіна	Перазарадзіць аўтамат або замяніць магазін. Адаць аўтамат у рамонтную майстэрню
Упіранне патрона: патрон куляй уваткнуўся ў казённы зрэз ствала, рухомыя часткі спыніліся ў сярэднім становішчы	Няспраўнасць магазіна	Утрымліваючы ручку затворнай рамы, выдаліць патрон, які ўваткнуўся, і працягваць стральбу. Пры паўторы — замяніць магазін
Асечка: затвор у пярэднім становішчы, патрон у патронніку, курок спусканы, але стрэлу не адбылося	1. Няспраўнасць патрона. 2. Няспраўнасць ударніка або ўдарна-спускавога механізма (УСМ). 3. Забруджванне або замярзанне змазкі	Перазарадзіць аўтамат і працягваць стральбу. Пры паўторы — аглядзець і прачысціць ударнік або УСМ. Пры паломцы або зносе УСМ адаць аўтамат у майстэрню. Аддзяліць ударнік ад затвора і прачысціць адтуліну ў затворы пад ударнік
Невыманне гільзы: гільза ў патронніку, чарговы патрон уваткнуўся ў яе куляй, рухомыя часткі спыніліся ў сярэднім становішчы	1. Брудны патрон або забруджванне патронніка. 2. Забруджванне або няспраўнасць выкідальніка	Адвесці ручку затворнай рамы назад і, утрымліваючы яе ў заднім становішчы, аддзяліць магазін і вынуць патрон, які ўваткнуўся. Вынуць затворам або шомпалам гільзу з патронніка. Пры паўторы — прачысціць патроннік і патроны. Аглядзець і ачысціць выкідальнік. Пры няспраўнасці выкідальніка — здаць аўтамат у майстэрню

Працяг табліцы

Затрымкі і іх характарыстыка	Прычыны затрымак	Спосабы ліквідацыі
Захоп або неадбіццё гільзы: гільза не была выкінута са ствольнай каробкі, а заставалася ў ёй перад затворам ці даслана затворам назад у патроннік	1. Забруджванне частак, якія трупца, газавых шляхоў або патронніка. 2. Забруджванне або няспраўнасць выкідальніка	Адвесці ручку затворнай рамы назад, выкінуць гільзу і працягваць стральбу. Пры паўторы — прачысціць газавыя шляхі часткі, якія трупца, і патроннік; часткі, якія трупца, змазаць. Пры няспраўнасці выкідальніка здаць аўтамат у рамонтную майстэрню
Недаход затворнай рамы ў пярэдняе становішча	1. Паломка звартной спружыны. 2. Суправаджэнне затворнай рамы рукой пры зарадцы	Спружыну замяніць (у баявых абставінах пярэдняю частку спружыны павярнуць запраўленым канцом назад і працягваць стральбу). Рэзка ўдарыць далонню па ручцы затворнай рамы для прасоўвання яе наперад

1. Што такое стралковая зброя?
2. Для чаго прызначана вінтоўка ТОЗ-8?
3. Назавіце тактыка-тэхнічныя характарыстыкі аўтамата АК-74?
4. З якіх асноўных частак і механізмаў складаецца аўтамат АК-74?
5. Калі і як ажыццяўляецца чыстка аўтамата АК-74?
6. Пры стральбе з аўтамата адбылася асечка. Якія дзеянні трэба выканаць у гэтым выпадку?

§ 29–30. Асновы і правілы стральбы

Якія віды стралковай зброі вы ведаеце? Для чаго служаць нарэзы канала ствала?

Асновы стральбы. Стрэлам называецца выкідванне кулі з канала ствала пад дзеяннем парахавых газаў, якія ўтвараюцца пры згаранні парахавага зарада. Ад удару байка па капсулі патрона ўзнікае полымя, якое запальвае парахавы зарад. Пры гэтым утвараецца вялікая колькасць моцна нагрэтых газаў. Яны ствараюць высокі ціск, які дзейнічае ва ўсе бакі з аднолькавай сілай. Пры ціску газаў 250—500 кг/см²